

การทำประมงผิดกฎหมาย : ผลกระทบและทางออกของไทย ตอนที่ ๒ แนวทางการแก้ไขปัญหาและทางออกของไทย

สหภาพยุโรป (EU) ยื่นคำขาดให้ประเทศไทยปฏิรูปนโยบายเรื่องการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ไม่มีการจัดทำรายงาน และไร้การควบคุม IUU Fishing (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing) มิฉะนั้นจะถูกห้ามส่งออกอาหารทะเลไปยัง EU ภายในสิ้นปี ๒๕๕๘ นี้ ทั้งนี้ รายงานของคณะกรรมการบริหารของ EU กล่าวว่า ได้ดำเนินมาตรการดังกล่าวหลังการวิเคราะห์โครงสร้างทางกฎหมาย มาตรการบังคับใช้ และการจัดการบริหารงานของประเทศไทยอย่างละเอียด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของประเทศไทยในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ และหาก EU สั่งห้ามการส่งออกอาหารทะเลจากประเทศไทยไป EU จริง คาดว่าประเทศไทยจะประสบการสูญเสียรายได้มากกว่า ๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี ...

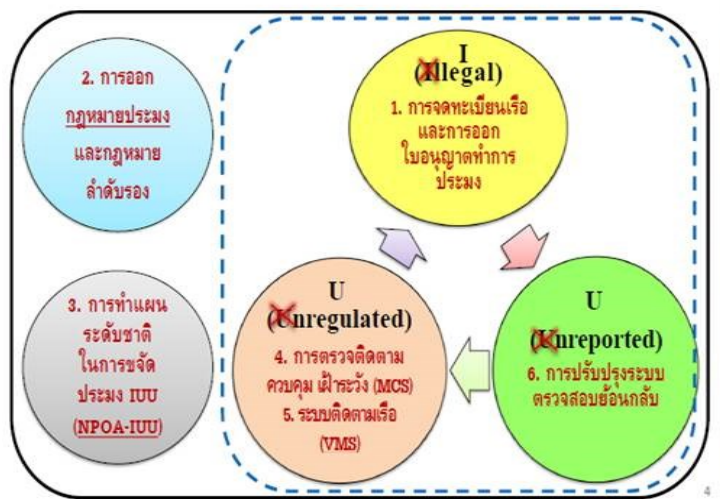
หลังจากที่ EU ประเมินว่าไทยยังไม่มีมาตรฐานมากพอ ในการป้องกัน ขจัด และยับยั้งการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมงและประชาชนเป็นวงกว้าง ไทยจึงต้องมีมาตรการแก้ปัญหาที่อย่างเร่งด่วน ในขณะที่ EU ได้ประกาศปลดเกาหลีใต้ และฟิลิปปินส์พ้นจากประเทศที่ได้ใบเหลือง เพราะทั้งสองประเทศได้มีการดำเนินการแก้ไขมาตรฐานดังกล่าว จนผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว

เมื่อประเทศไทยทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ฝ่ายกลุ่มผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ประมงอย่างสหภาพยุโรป (European Union : EU) จึงประกาศแจ้งเตือนว่าอาจจะงดนำเข้าผลิตภัณฑ์ประมงจากไทย ทำให้ไทยต้องออกมาตรการแก้ไขปัญหาตาม

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐/๒๕๕๘ เรื่องการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ไม่มีการจัดทำ รายงาน และไร้การควบคุม จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหา การทำประมงผิดกฎหมาย” หรือ ศปมผ.(CCCIF) โดยมี ผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บัญชาการศูนย์ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงเป็นคณะทำงาน จึงเป็นที่มาให้ภาค การประมงของไทย ทั้งฝ่ายภาครัฐ ชาวประมง และผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์ประมงต้องปรับตัว ร่วมกันแก้ไขปัญหา ให้เป็นการ ปฏิรูปภาคการประมงที่ยั่งยืน ซึ่งรวมถึงแนวทางการจัดการ ประมงผิดกฎหมายด้วย...

ROADMAP

ประกอบด้วย 6 กิจกรรมหลัก กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จภายใน ก.ย.58 ดังนี้

ที่มา : ดร. วราภรณ์ พรหมพจน์, 7 ก.ค.58

สรุปแนวทางการดำเนินการของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

ประเด็น	กรอบเวลา (พ.ศ. 2558)				หน่วยงานรับผิดชอบ
	มี.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
1. ด้านกฎหมาย ➡ ร่าง พรบ. ประมง 2558 ฉบับแก้ไข ➡ เสนอ สนช.	มี.ย. 58			ก.ย. 58	กรมประมง ศปมผ. สำนักงานกฤษฎีกา
2. Fisheries Management Policy	มี.ย. 58				กรมประมง ศปมผ. กรมเจ้าท่า
3. ปรับปรุง NPOA-IUU			ส.ค. 58		กรมประมง ศปมผ.
4. MCS / VMS ➡ จัดทำ National Inspection Plan ➡ ดำเนินการตาม National Inspection Plan			ส.ค. 58	ก.ย. 58	กรมประมง ศปมผ.
5. Traceability / Catch Certification			เริ่มต้นในกาหนดี้		กรมประมง ศปมผ.
6. ปัญหาแรงงานและการค้ามนุษย์ ในภาคประมง (เกี่ยวข้องกับปัญหา IUU)		เริ่มต้นดำเนินการตาม TIP Action Plan และรายงานผลในการแก้ไข ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในภาคประมง			กระทรวงแรงงาน กรมประมง กรมเจ้าท่า DSI กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แนวทางของไทยต่อการแก้ไขปัญหาการทำประมง IUU

เมื่อสหภาพยุโรปประกาศเตือนให้มีมาตรการในการป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ไม่มีการจัดทำรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ไทยจึงต้องแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังโดยเร่งด่วน และกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการทำประมงแบบ IUU เป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ โดยกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานหลักได้เป็นผู้นำในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งดำเนินการตามแผนงานหลัก ๖ แผนงาน “Roadmap การแก้ไขปัญหา IUU ของประเทศไทย” ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จภายในเดือน กันยายน ๒๕๕๘ ได้แก่

๑. การจดทะเบียนเรือประมงและออกใบอนุญาตทำการประมง จัดหน่วยบริการเคลื่อนที่เพื่อเร่งรัดการจดทะเบียนเรือและออกใบอนุญาต
๒. การควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง จัดตั้งศูนย์ติดตามเฝ้าระวังการทำประมง ศูนย์แจ้งเรือเข้า-ออก และตรวจลาดตระเวนเฝ้าระวังการทำประมงผิดกฎหมายในน่านน้ำไทย
๓. การจัดทำระบบติดตามเรือ (Vessel Monitoring System - VMS) จัดตั้งศูนย์ควบคุมและติดตามตำแหน่งเรือ และกำหนดให้เรือประมงขนาด ≥๖๐ ตันกรอส (GT) ติดตั้งระบบการติดตาม
๔. การปรับปรุงระบบการตรวจสอบ (Traceability) ย้อนกลับสำหรับสัตว์น้ำนำเข้า และสัตว์น้ำที่จับภายในประเทศ
๕. การปรับปรุง พ.ร.บ.การประมง จัดทำ พ.ร.บ.การประมง ๒๕๕๘ และร่างกฎหมายลำดับรอง ภายใต้ พ.ร.บ.การประมง ๒๕๕๘ ด้าน IUU
๖. การจัดทำแผนระดับชาติในการป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ไม่มีการจัดทำรายงาน และไร้การควบคุม หรือ National Plan of Action - IUU (NPOA-IUU)

ตั้งนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายอย่างจริงจังจึงได้เริ่มต้นขึ้นโดยได้มีการผ่อนผันอีกต่อไป นับจากวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ได้แก่ การควบคุมเรือประมง ลำใดไม่ขึ้นทะเบียนไม่มีใบอนุญาต หรือ "อาชญาบัตร" จะไม่สามารถออกจับปลาได้ การห้ามใช้เรืออวนลาก การติดตั้งเครื่องมือติดตามเรือประมงนอกน่านน้ำขนาด ๖๐ ตันกรอสขึ้นไป และการใช้ระบบควบคุมการแจ้งเข้า-ออก ของเรือประมงขนาด ๓๐ ตันกรอสขึ้นไป เป็นต้น ส่วนเรือประมง (พาณิชย์) ที่ผิดกฎหมาย ผ่อนผันให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดของภาครัฐเป็นสาเหตุให้เรือประมงในหลายจังหวัดประท้วงหยุดเดินเรือหลายพันลำ และกลายเป็นประเด็นร้อนที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการประมง แรงงาน อุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาหารทะเลที่อาจขาดแคลนและมีราคาสูงขึ้น แต่ในมุมตรงข้ามกลับกลายเป็นผลดีต่อเรือประมงพื้นบ้านและเรือประมงถูกกฎหมาย เพราะสามารถทำงานได้และจับปลาได้มากขึ้น และเป็นผลดีต่อทรัพยากรสัตว์น้ำ ที่เคยถูกกวาดขึ้นมาในขณะที่ยังไม่เต็มวัยจะได้มีโอกาสอยู่รอด รวมทั้งอาชีพประมงชายฝั่งซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ ๘๕ ของอาชีพผู้ทำการประมง สำหรับผู้ที่ประมงนั้นส่วนใหญ่เป็นประมงพาณิชย์ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ ๑๕ ของอาชีพประมงในประเทศ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จทางออกของประเทศไทย

มาตรการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย IUU ของไทย อาทิ การมีกรอบกฎหมายที่ครอบคลุมเรื่อง IUU มีการบังคับใช้กฎหมายและมีบทลงโทษที่ศักดิ์สิทธิ์และเด็ดขาด การจัดระเบียบเรือประมงเข้าสู่ระบบการควบคุมได้อย่างถูกต้อง มีมาตรการควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง IUU ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ไปจนถึงการพัฒนากระบวนการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ของสินค้าประมงนั้น ไทยควรเร่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้ไทยหลุดจากใบเหลืองของ EU และรักษาทรัพยากรทางทะเลและความมั่นคงของชาติในอนาคต ร่วมกับการคำนึงถึงปัจจัยของการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา ทั้ง ๕ ปัจจัย ดังนี้

๑. การบูรณาการและปฏิรูปกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณ และบุคลากรให้เพียงพอ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานและอำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้ประกอบการประมง อาทิ การให้บริการจดทะเบียนเรือและแรงงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น
 ๒. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยจัดให้มีเวทีเจรจาและพูดคุยปัญหาระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางแก้ปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้ได้รับการยอมรับร่วมกันโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ
 ๓. การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการแก้ปัญหาเรือประมงพาณิชย์ผิดกฎหมาย อาทิ การจดทะเบียนเรือให้ถูกต้อง การออกใบอนุญาตทำการประมง การจดทะเบียนลูกเรือและแรงงานต่างด้าว เป็นต้น
 ๔. การประสานการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศ เพราะกลไกภายในประเทศอาจยังไม่เพียงพอต่อการรองรับกับปัญหาการทำประมง IUU ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและความตกลงร่วมมือทางประมงในภูมิภาค เช่น ภูมิภาคอาเซียน เป็นต้น
 ๕. การศึกษาวิจัย เช่นการศึกษาศักยภาพทางทะเลของไทย จำนวนเรือประมง ปริมาณ และแนวทางการทำประมงที่เหมาะสม เพื่อลดจำนวนเรือประมงและการทำประมงทั้งระบบให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสามารถทำการประมงอย่างยั่งยืนได้ต่อไป
- บทสรุป** จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นว่าวิกฤติปัญหาประมงผิดกฎหมาย เป็นโอกาสที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการทำประมงไทย โดยมีแนวทางและทางออกในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญได้แก่ การปฏิรูประบบราชการ การบังคับใช้กฎหมาย และการทำงานแบบบูรณาการของทุกภาคส่วน และการมีส่วนร่วม จึงเป็นการปฏิรูปอย่างยั่งยืน ที่จะสามารถแก้ปัญหาทั้งจากใบเหลืองของสหภาพยุโรปและเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลที่เสื่อมโทรมของไทยได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง ...

ข้อมูลอ้างอิง

- ⇒ ผลการสัมมนา “การทำประมงเพื่ออนาคต : ผู้ประกอบการประมงอย่างยั่งยืนในประเทศไทย” จัดโดย กระทรวงการต่างประเทศ วันที่ ๗ ก.ค.๕๘
- ⇒ วิจัย ค ล้ายแดง .การประมงที่ผิดกฎหมาย จากวิกฤตสู่การปฏิรูปประเทศ.สืบค้นจาก www.parliament.go.th/ ๑๖ ก.ค.๕๘
- ⇒ www.europa.eu/fisheries/cfp/illegal_fishing/index_en.htm
- ⇒ www.bangkokpost.com/news/general/613344/illegal-fishing-gear-must-go
- ⇒ www.thaianti-humantraffickingaction.org/Home/?p=460
- ⇒ www.komchadluek.net/detail/20150706/209208.html ๖ ก.ค.๕๘

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : 02 275-5715

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

- การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม